

Mojmír Grygar: O tajných přípravách Mnichovské smlouvy

[pz prvnizpravy.cz/zpravy/politika/mojmir-grygar-o-tajnych-pripravach-mnichovske-smlouvy](https://prvnizpravy.cz/zpravy/politika/mojmir-grygar-o-tajnych-pripravach-mnichovske-smlouvy)

politika

Zdá se, že dnes již je Mnichovská dohoda, která znamenala zánik Českoslovenka a první krok k válce, uzavřenou událostí dostatečně vzdálenou, aby se jí zabývali historikové a archiváři. Ale není tomu tak.

Mojmír Grygar

14. dubna 2023 - 06:20

Každou chvíli se setkáme s tím, že se Mnichov najednou vynoří v aktuální situaci, a politici, novináři a publicisté se té dohody–diktátu tím či oním způsobem dovolávají. V poslední době se opět vynořila otázka, zda se Beneš nedopustil zrady, když ultimatum přijal. Byl to

Schwarzenberg, který viděl kapitulaci jako něco, co poškodilo český národ a co vrhá na Beneše temný stín. Arciť by to poškodilo Prahu, ale... Také dnešní prezident je téhož mínění; věřím, že jemu jako generálovi se jaksi nehodí schvalovat kapitulaci, píše Mojmír Grygar v komentáři pro Prvnizpravy.cz.

Tato otázka se stává falešným prubířským kamenem etiky, ale kdo nechce, neuvěří, že Beneš měl ve skutečnosti toxickou pravdu, když řekl, že ve hře je sama existence národa. Goebbels si v deníku poznamenal, že Beneš jim zřejmě neudělá tu radost a nebude bojovat, nedá jim příležitost rázem rozřešit složitou otázku. Šéf brněnských nacistů to řekl stručně – budou-li Češi bojovat, má starost, kde vezmou 6 milionů rakví. Je známo, že Mussolini vyslovil pohrdání s dobře vyzbrojenými Čechy a za příklad jim dal bosé Habešany, kteří se bránili luky a šípy; ovšem nedodal, že je Italové, i kdyby bývali chtěli, nemohli pobýt, poitalštit, vysídlit. Bud' jak bud', kapitulantství se snadno odsuzuje a kritik se pak snadno ozdobí morální medailí.

Kolem Mnichova se točí celá řada otázek – známý brněnský dramatik, nakladatel a penzionovaný politik kritizuje české básníky, kteří vyjádřili své okamžité opovržení „sladkou Francií“ a „hrdým Albionem“. Prý neprávem – politici těchto zemí věděli, že nemají proti Hitlerovi dost zbraní, tak ať jim nikdo nic nevyčítá. Byli opatrní, nemohli riskovat. Je s podivem, že tento bod obhajoby skutečných kapitulantů, jimiž byli Chamberlain a Daladier, uvedla nedávno Angela Merkelová, když prohlásila, že uzavření Mnichovské smlouvy bylo nutné, aby západní velmoci získaly čas k přípravě války. Tedy Československo jako předhozená oběť, ne jako překážka, kterou západní politici ochotně Hitlerovi pomohli odstranit z cesty na východ. (Takovou neznalost dějin jsem u úspěšné kancléřky věru

nečekal!) Před několika lety jsem byl nemile překvapen, když jsem četl rozhovor s filosofem Raymondem Aronem, který Mnichovskou smlouvu schvaloval, protože Francie ani Anglie nebyly ještě na válku dostatečně připraveni. Aron studoval Clausewitze a napsal o něm knihu; tím je jeho neznalost klíčových událostí v předvečer války nepochopitelnější.

Při studiu otázek, které se kupí kolem Mnichova, jsem se seznámil s pozoruhodným dokumentem. Je to expozé, které profesor Kamil Krofta, ministr zahraničí, přednesl 3. března 1937 v Senátu. Jeho podrobná zpráva o mezinárodní situaci, podaná půl druhého roku před Mnichovskou katastrofou, umožní lépe sledovat a pochopit, jak se krok za krokem připravoval zánik Československa, jak se navenek opakovala krásná hesla o demokracii, o platnosti smluv, o míru, zatímco v pozadí bylo již Chamberlainovi a mnohým lordům i francouzským politikům jasno, že Hitlerovu agresivitu je třeba nasměřovat na tu správnou východní stranu. Ovšem něco za něco. Tím darem bylo Československo.

Stojí za to zmíněnému dokumentu věnovat pozornost. Ministr se především odvolal na slova prezidenta Beneše, který zdůraznil „pevnost britsko–francouzské dohody jako nejlepší záruky míru“, a na prohlášení ministra zahraničních věcí Anglie Anthonyho Edena v Leamingtonu 14. prosince 1936. Krofta jeho exposé reprodukuje takto: „*(Eden) ještě jednou zopakoval, že celá Anglie je přesvědčena o tom, že respekt k smlouvám je jedinou možnou základnou, o kterou se může opírat mezinárodní důvěra, neboť vztahy mezi státy nezávisejí na formě různých vlád, nýbrž na způsobu, jímž vlády dodržují závazky stanovené smlouvami.*“ Krofta připomíná také Edenův

velký projev 19. ledna 1937, v němž konzervativní politik „**vystoupil s mírovou výzvou Německu, které dnes třímá ve svých rukou rozhodnutí, na němž spočívá budoucnost evropského kontinentu**“. Český politik z tohoto prohlášení, bohužel, nevyrozuměl, že se tu Anglie dostává pod vliv Hitlerových lživých řečí o míru, ale podlehl iluzorní naději, že Velká Británie a anglický tisk „stále více rozumějí, jak velkou roli hraje střední Evropa při zachování evropské rovnováhy a míru ve světě“.

Mluvčí československé vlády, historik, který ve svých studiích a knihách podrobně popsal obtížnou cestu Čechů a Slováků ke svobodě a samostatnosti, opíral svou víru v pevnost vzájemných smluv s Anglií o demokracii, jež nejlépe umožňuje národům i jednotlivcům žít svobodě a ve shodě se zákony a právy. Británii přitom nazval „nejstarší demokracií“ a vyslovil přesvědčení, že již sama „věrnost občanským svobodám a demokracii bude pro nás velkou morální podporou“. Krofta, navzdory své profesi vyžadující kriticismus, sám do jisté míry podlehl Hitlerovým frázím o míru; ve snaze zdůvodnit toto mínění uvádí pozitivní výsledky nedávného jednání s Německem o přístupu Československa k Severnímu moři nebo o řešení některých otázek železničního provozu na hranicích. Ministr neměl zřejmě žádné informace o tom, jak se tajně připravuje sblížení velmocí s Německem a jak masívně se přitom angažuje anglická šlechta podporovaná konzervativci všeho typu. Také nevím, jakými cestami by se k němu mohla dostat zpráva o loňské návštěvě George Lloyda u Hitlera na Godesbergu, při které bývalý zasloužilý válečný premiér šel diktátorovi na ruku do té míry, že uvedl v pochybnost Masarykův a Benešův podíl při jednání ve Versaille. Zkušený taktik, si uvědomil, že ve chvíli, kdy anglická politická a společenská elita chce podpořit Hitlerovo tažení

proti Sovětskému svazu, jejich společnému nepříteli, by bylo vhodné poněkud se distancovat od mírové smlouvy, kterou Hitler donekonečna zatracoval. A jako na zavalanou se mu hodili dva českoslovenští politici. (D.Lloyd George, *Memoirs of the Peace Conference. Vzpomínky na Mírovou konferenci.* New Haven 1939)

Krofta ve své zprávě nemohl opomenout otázku vyzbrojení, několikrát proto zdůraznil význam naší armády a zmínil se také o důrazu, který v současnosti nutí nejen velmoci, Anglii a Francii, ale také země Malé dohody a skandinávské demokracie spolu s Belgií a Holandskem, zvyšovat rozpočet na armádu. V jeho projevu nenajdeme nejmenší pochyby o tom, že tyto velmoci jsou si dobře vědomy Hitlerovy vojenské síly a že v této věci nic neponechají náhodě. Ministr zahraničí se odvolal na Edenovu řeč v Leamingtonu, z které citoval následující pasáž týkající se vojenského zabezpečení Anglie a jejích stoupenců: **„*Naše zbrojení nám ostatně v každém případě umožní přijít na pomoc obětem agrese a, podle mého názoru, umožní to také jednat ve smyslu ustanovení Smlouvy.*“** Tento výrok Eden však další větou relativizoval: „Úmyslně používám výraz ‚umožní jednat‘, protože v podobném případě nás žádný závazek nenutí podniknout vojenskou akci automaticky.“ Český ministr nebral v úvahu tuto výhradu, protože byl přesvědčen, že „anglické veřejné mínění si je vědomo významu našeho státu vzhledem k jeho klíčovému postavení pro evropskou rovnováhu a že rozumí tomu, že světový mír bude automaticky ohrožen jakýmkoli konfliktem ve střední Evropě, do něhož bude zataženo Československo.“

Věděl už tehdy anglický politik, že je nutné, aby v rámci usmiřování s Hitlerem svou zmínku o použití armády náležitě omezil a zmírnil? Nemohu to potvrdit, ale všechna

tehdejší opatření západních mocností ukazují, že angličtí a francouzští demokrati před diktátory záměrně ustupovali, vycházeli jim vstříc, a Hitler jim to svými lživými frázemi o míru usnadňoval. Tehdejší československé vládě nelze vyčítat, že se konformovala se smlouvami a diplomatickými kroky, které podnikala Anglie s Francií v zjevném rozporu se svými ideologickými a etickými principy.

Československo mělo dost co dělat s obhajobou vlastních zájmů, zejména pokud jde o Malou dohodu a smlouvu se Sovětským svazem. Dnes se zděšením čteme, že západní mocnosti a jejich spojenci tehdy potvrdily italskou okupaci Habeše, že podporovaly generála Franca a nábor dobrovolníků na pomoc republikánské vládě postavily mimo zákon. Proč, proboha, musela tehdy naše republika zakládat generální konzulát v Addis Abebě?

Stojí za to se ještě zastavit u opakovaného tvrzení ministra Edena o tom, že je proti ideologickému dělení Evropy; přitom neměl na mysli toleranci vůči sovětskému bolševismu, nýbrž vůči fašismu a nacismu. Na druhé straně Krofta ve svém projevu vynaložil velké úsilí, aby nikdo nepochyboval o tom, že korektní vztahy se Sovětským svazem v žádném případě neznamenají ústupek bolševismu. Neopomenul sdělit, že k jednání se Sověty se československá vláda odhodala teprve tehdy, kdy plán francouzského ministra zahraničí Louis Barthoua uzavřít s SSSR pakt neprošel; pravicové síly ve Francii byly příliš silné a Barthou byl vzápětí zabit při atentátu na jugoslávského prezidenta Alexandra I.

Krofta hájil smlouvu s Moskvou také tím, že o této ryze obranné smlouvě informoval Anglii, Francii, Itálii (!) a vlády Malé dohody. Ministr se odvolal také na své prohlášení z 25. června loňského roku, kdy se výrazně distancoval od bolševismu jako „odpudivé“ ideologii a

praxi. Současně také prohlásil, že „žádný stát by neměl být vyloučen z řízení evropských záležitostí“ a rozvíjení intelektuálních a kulturních vztahů považuje za nejlepší způsob, jak spojovat národy nezávisle na jejich režimu. Jako pozitivní příklad uvedl úspěšné představení Prodané nevěsty v Kyjevě a průběh Puškinových oslav u nás.

Uvědomím-li si, jak hluboko poklesla úroveň našich tří posledních ministrů zahraničí, úředníků na jedno použití, jak pod ochranným pláštěm NATO a Evropy zkornatěla jakákoli samostatná politika České republiky a jak jediná iniciativa se projevuje nadbíháním těm nejdravějším tendencím v řídicích centrech, pak se mne zmocňuje tíseň, že naše extrémní pravice ztrácí vědomí historických a kulturních souvislostí, a stát vede od desíti k pěti.

(rp,prvnizpravy.cz,foto:arch.)

Líbil se Vám tento článek?
Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem převodem na účet

Pro platby ze zahraničí: IBANCZ5601000000438974200277
BIC / SWIFT kódKOMBCZPPXXX

Děkujeme, že nás podporujete!

